

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól felfelé balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évszámra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középtetca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 31.

(D.) Nincs oly politikai viszály, a melynek meg ne volnának mentő eszméi mihelyt a polgárok szívében valódi akarat van az egyetértésre, mihelyt a népvezetői s illetőleg képviselői a haza multjával, jelenével, jövőjével lelkiismeretesen számolnak, s nem rajonganak ideologok ábrándos eszméi után, s mihelyt a kormány elég erélyes annyiban pórázon tartani a pártok irányát, hogy azok csak a pozitív törvények alapján építhessék föl a további fejlesztő intézményeket.

Rendet még nem láttunk másképp létesítve, mint vagy a pozitív törvények, vagy az absolutismus alapján. A kormányoknak el kell határozni a rendet, és nyíltan bevallani: melyiket veszik kiindulási pontjuk? a két rendszer közti lebegés, melyet Austriában Stadion és Schmerling urak megkísértettek, a legszerencsétlenebb vállalat a politikában, s nagy részben hasonlatos a forradalmi állapottal, a mely ritkán tudta saját ereje által kibékíteni a társadalmat, habár a forradalmi szervezkedések a népakarattal jellegű viselték magukon, míg az erőszakolt alkotmányosság nem egyéb álarozott absolutismusnál; s éppen azért nem tud megállni, mert az, a mit a köz felfogás erősnek tart, t. i. az absolutismus, itt álarozatot vévén magára, ezáltal gyöngeséget tünteti ki.

Az absolutismus maga veszi számba az álladalomban követelő érdekeket, s tekintettel nem mindig az absolut igazságok, hanem oly érdekeket iránt viseltetik, a melyekben saját archimedési pontjával tulnyomó erőtlát, e miatt az államnak egy részét mindig elnyomásban, s így titkos békületlenségben tartja, míg a másik részt rendkívül kényezteti, s hogy ő maga uralkodhassék, támaszainak szerez uralmat, legyen az katona, aristocraticus, plutocraticus, vagy tömeguralom.

Az alkotmányosság ellenben senkit sem emel túralomra, semmi önző érdeket nem elégít torkig ki, de senkit sem is lők az elnyomás, és végelesüggedés örvényébe, hanem az érdekeket összeegyeztetni törekszik, ha az egyik mérleg tubillen, elvesz onnan, de nem azért, hogy eldobja, hanem, hogy a másik mérleg-serpenyőbe tegye, s a lehetőleg kiegyenlíti az egyensúlyt a nélkül, hogy a birt pozitív jog, — mint az ország közösjoga — valamit veszítene általános összességéből.

E szerint az alkotmányosság mindenek felett az államban fölmerült különböző nyomtatékosabb érdekek folytonos transactioja, s éppen ezért a valódi alkotmány a hosszú időből nőtte ki magát, s azt nem lehet elvont elméletek alapján egyszerre megteremteni; szerves élet az, a mely a megindult irányban nő, s veszi magához a gyarapodására szükséges elemeket, s magában leli a képességet az idők viszonyaihoz való alkalmazkodásra, mint a test, mely hideghez, meleghez, világosságához, sötétséghez a porusok, s idegek szorulása, tágasbulása, a felület tömörülése vagy vékonyodása által alkalmazkodik.

A mely állam saját alkotmányosságára alapján nem képes magát az emberiség által előtérbe hozott eszmékhez alkalmazni, az végre is az absolutismus karjaiba löki önmagát.

De bizonyos az, hogy a polgári s végyes nemzetiségeknél a nemzeti érdekek közötti transactioira semmi kormányforma sem bir oly qualificalható ruganyossággal, mint éppen a történelemből kinőtt alkotmányosforma, a mely évszázadok tapasztalatai s transactioi folytán az addig létezett érdekeket kielégítve adván át a jelennek, ide egy compact erőt hozott, s most csak annyi újabb kívánatot hagy fenn, hogy azon száz meg száz megnyugtatót, és pacificált érdek közé egy-két újabb érdeket ennek megnyugtatóásával befogadjon, és beilleszzen.

Ha mi ezen alapeszméhez képest alkotmányos életünk jelen stadiumát észleljük, úgy találjuk, hogy eddigi alkotmányunk kielégítette a nemzeti, és polgári érdekeket, s ki e mellett helyhatósági jogok által Erdély területét, érve három nemzetiségi érdeket.

1848-ban a kimondott jogegyenlőség által egy új érdeket kellett magába felölelnie, az addigi plebs érdekét, azon nép érdekét,

a mely addig az alkotmányból ki volt zárva. És ezen főérdekkel sorakoznak annak mellék-ágazatai is.

Bizonyos volt, hogy azon nagy eszme kimondásával az addigi alkotmány keretjének egész ruganyosságát igénybe kellene venni, hogy e nagy eszmet, ezen keretbe befoglalhassuk, egyszersmind az újabb oda bevett elem helyes, és természetesen jogosult igényeivel s emlékeivel transignálnunk kell az addigi igényeket, és érdekeket.

A nép elem bevételével az addigi kaszturalomnak, a mely önmagát olcsón és kis körben kormányozta, s a nagyobb rész szolgálása által anyagi igényeit könnyen kielégíthet, egy szervezettebb kormányzattal kellett felszereltetnie, s az új elemek mozgalmát által tetemesen változott egykori külön érdekeknek egy nagy közös érdekekben kellett kielégítetést találni, a midőn egyszerre felfogható volt, hogy a régi eszközökkel s közegekkel az újabb politikai élet pezsgését mederbe tartani nem lehet, s a helyzettől a régi formák is átalakulást követelnek.

A nép személyes jogokra tevén szert, s e mellett szabad birtokhoz jutván, önállóságra vergődött; a földesuri gyámság, mely eddig őt védette s közte a rendet fentartotta, az ő kötelesség-tudatára, s az állam kormányzati hatáskörébe szállott át; így a törvénykezés s közigazgatás erősebb szervezést követel; a fegyelem fentartására a közigazgatási rendőri s katonai erő nagyobbodik; a népek a szabadság malasztára által önkint fejlődő haladási ösztöne, a haladás eszközeinek megadását követeli a kormánytól, a mely csak a nemzetgazdászati és mivelődési factorok szélesbítése által történhetik, mindezek nagyobb adót, nagyobb adóképesiséget, s ennek kifejtésére tágabb hatáskörű s szakképzett kormányzást igényeltek.

Midőn Erdélytől a részek visszszakítottak, már az akkori feudális országgyűlés kimondotta, hogy még az akkori slendrian szerint is Erdélyt így megcsonkítva külön országos állásra képtelen. A szorosabb egyetülés eszméje az anyakirálysággal, mely 1791 óta szunnyadt, mindjárt 1840-ben előtérbe lépett. Még akkor is tehát, midőn szinte minden hivatal nobile officium volt, belátták, hogy Erdély anyagi és erkölcsi forrásai egy külön háztartásra hiányoznak. Az anyakirályság a törvényhozás, gazdaság, kereskedelem, közlekedési eszközök emelkedő lendületére képes volt hatni nagyobb ereje által, Erdély maradt, egyetlen haladási kérdést sem volt képes megoldani.

A magyar királyságban egy felelős szakministerium eszméje törvényben kimondatván, Erdély nem kétkedhetett a korona által előtérbe hozott egyesülést, mint jövő kifejlése egyetlen garantáját, örömmel fogadni el.

Az európai forradalom szelleme áthatott a Kárpátokon, s az összezararodott népek az alkotmányos összeilleszkedés helyett szétbomlottak, polgár polgár ellen harcolt; s azt hitték sokan, hogy az egyesülés miatt történt az, a mi a nélkül is megtörtént volna, s a mi minden addigi szorosabb egyesülés nélkül éppen úgy megtörtént Rákóczi Ferenc lobogói alatt.

Nem, a mi az időkben volt, azt nem lehet oly intézménynek tulajdonítani, a mely az alkotmányos jog gyakorlatára, s a közös anyagi s szellemi emelkedésre való vállvetésnek kecsgető műve volt.

Az összezararodott s egymásra féltékeny népek közt a mentő eszmet, keresni sem volt idő, annál kevésbbé megtalálni; pedig a mentő eszme ott van egy évezredes alkotmány életképességében csak a józanokosságunk s higgadt ítélletnek kell megtalálni azon feladat megoldását, hogy a mint az alkotmány évezreden át tudott az akkori idők jólétéhez mért jólétet, s felvirágzásához mért virágzást adni az alkotmány keretén belül állott polgároknak, sőt néptörédeknek is: úgy az tudjon most hasonló jólétet s felvirágzást biztosítani a keretbe bevett összes népek s azon nemzetiségeknek, kik a bevett nép létszáma által mutatható jelentékenységre emelkedtek.

A czigányf sátorában hiában ruházzuk fel a vajdai név méltóságával, ő aristocraticus hivatali czime mellett is a jólét, mivelődés legalsó fokán áll, s sátorából a gond-

viselés soha sem emel márványpalotát. Hiában modjátok, hogy Erdély ország, hogy ő törvényhozással bir, hogy ő önálló, hogy ő nagy dolgokat vihet ki! 1863-ban bebizonyította tökéletes tehetetlenségét. És mennyit kísértettünk meg társadalmi uton, s a mindent feláldozó hazafiság is mily csekély eredményeket mutathat fel, míg Magyarország megtörte a Vaskaput, áthidalá a Dnát, átfurta Budavár heglánczát, tömérdek pénz- és kereskedelmi intézetet, mindennemű iskolákat állított, terményeivel megjelent a világgiafczokon, kereskedelmi összeköttetést kezdett a világ népével, s mi, mint kiátkozott testvér, kompon járjuk át a kis Marost is, terményeink piacztát egy pár kis üzletű gyárnok határozza meg, némán nézzük azon ország emelkedését, melyet a törvény egygyé tett, melytől a pártviszály erővel kezdfogva külön prometheusi kinokra lekövte tart, s a nyomorban sebesen sülyedünk.

Csoda, hogy azon irtózatos örvénynél, hová e szerencsétlen terület jutott, lehet még valaki, a ki meg nem döbent. Az ilyen csak a gyűlölet vagy kétségbeesés politikájának enged; s az ilyen nem ismeri az alkotmányos élet természetét, midőn később keblének viperáit testéről levagdalt húsdarabokkal táplálni, mintsem vizsgáldni egy kevésbé az alkotmányos élet eszméi körül, a hol meggyőződhetnék, hogy minden erő a folytonos fejlődésben, s az érdekek és eszmék folytonos kiegyeztetésében áll, s éppen ez az alkotmányos élet lényege, hogy általa a társadalmi igazságok minél inkább megközelíthetők legyenek; s egyedül az alkotmányos fejlődés vezetheti a népeket a kölcsönös egyetértésre és jólétre.

Midőn a nagy elv, az egyenlőség elve, ki van mondva egy alkotmányban, önkint fog abban minden kifejlődni, s kihullani, a mi az egyenlőség elvébe ütközik; de ez nem a viszály s általa előidézett provisoriumok s függő állapotok szüleménye, hanem csak a rendes, és termékenységre képes törvényhozás lehet. Ha évezredeken át akadályozva is lesz a valódi út, végre is a bonyodalmat csak ott lehet kiegyenlíteni.

Vázlatok a székely nemzet alkotmányos életéből.

Hogy a magunk elé tűzött czélt némileg megközelíthessük, egy oly értekezést adni t. i. a közönség kezébe, a mely népünk minden osztályát — miveltebbet és kevésbé mivelte — egyaránt érdekeljen, s mindenkinél mintegy élvezetes olvasmányul szolgáljon: úgy hisszük, nem leszünk helytelenül, ha a székely nemzet és történetének is legalább egyes főbb mozzanatait lehető röviden előadjuk.

Nem czélunk itt annak kimutatásába bocsátkozni, hogy mikor és kiktől eredett a székely nép, nem czélunk az egyes tév nézetek czáfolatába ereszkedni; ennél fogva tehát vizsgálódásainkat csak ott kezdjük, a hol a krónikák megczáfolhatlan adatai szerint mint önálló, társ és rokonnemzet csatlakozik a Európába akkor költözött, s itt hódítólag előhaladó magyar nemzethez. A krónika szerint¹⁾, a midőn a magyarok Kievnél a Dni-peren átkelve, az oroszok legyőzésén után leaktarnak telepedni, egy lovagesapatból álló küldöttség közel feljűk, a mely őket itt, az idegen népelem tengerében tiszta magyar nyelven köszöntö. Nem itt levén helye az ez által okozott meglepetést és örömet esetelni, mi meg fogjuk érni egyedül a pusztá ténynyel és annak tudatával, hogy amaz üdvözölő lovagesapat nem másból, mint azon széke-lyekből állott, a kik Erdély keleti részét már ekkor mint sajátjukat birják vala, s a kik meghallván testvértük közeledését, elükbe siettek, hogy őket üdvözöljék és az Etele egykori hatalmas birodalmának visszafoglalására rábeszéljék. S ők, mint testvér nép, hogy a régi dicsőséget új fényben tüntethessék föl, s hogy ne legyenek kénytelenek minden rokon néptől elszigetelve, egy magukra élni, azon eszme keresztlítélésre karukat és kardjukat föl is ajánlák.

Az Álmos vezersége alatt álló magyarok ezen, a székely főrabonban, Zandirhám küldöttége által tett ajánlatot örömmel fogadák, s meghatározák, hogy tanácsukat követendik. A sikerről mindkét fél annyira meg volt győződve, hogy egy-

más közt azonnal egységre lépnek, s ugyszólva, megalapítják azon jogviszonyokat, a melyet mindkét részről ezután fentartandónak és követendőnek vélték. A magyarok a székelyek és köztársasági szerkezetében semmi reájok néve káros intézvényt sem láttak, és így a csiki székely krónika szerint²⁾ a két nemzet között következő szerződés jött létre:

- 1) Egyedül Álmos férfi ágát illesse a főhatalom Magyarországon.
- 2) A mely földet valaki saját kezével szerzeud, sajátja leend, mit közérővel, oszljék igazságosan a szerző felek között.
- 3) Az ügyek a nép egyetértésével végeztesenek.
- 4) Ki a fejedelemnek tett hitét megszegi, fejtét és vagyonát veszítse a főrabonban áldozata előtt; ki a rabonban méltósága ellen vét, tüz-és víztől tiltassék el, azaz: száműzessék.
- 5) Ha valaki a nagy vagy kis rabonbanok vagy harkázók közül a nemzet ellen törne, az az örökösen Opulet (Apold) nemzetségéből választandó főrabonban itélete alá vetessék.
- 6) Ki a főrabonban áldozatára (harczra) meg nem jelenik, kettévágassék.³⁾

Ezek a nemzet nevezetes pontok, a melyeken a székelyek szabadságai, és kiváltságai sarkallanak, s a melyek az Álmos és magyar törzsökök között már előbb létre jött volt szerződéssel csak nem azonosok. Ezen pontokat a magyarok 6 kőtáblára metszve, a székelyeknek is megküldék, a kik miután azt nemzeti áldozataiknál felolvasták, s a harmadik és következő pontokban szabadságuk-és függetlenségüket belsejüketök és alapja meghatározása által biztosítva látták, arra megesküvének, s a kőtáblákat Budvárában⁴⁾ a főrabonban és lakában letéve, (895) fegyvert ragadnak, hogy a magyarokkal ezek számára az új hont meghódítsák.

A székelyek ekkori belsejüketökét vizsgálva, úgy találjuk, hogy az a magyarokéinál szabadabb volt. Ugyanis minden székely egyenlő szabadsággal birt, de harczi nép levén, minden egyes tagja egyszersmind katona is volt. Az egész néptörzs 6 törzsre osztott fel,⁵⁾ mely törzseket: Halom, Jenő, Adorján, Örlócz, Medgyes és Ábrám nevezet alatt ismerünk. Mindezen törzsek ismét ágakra oszlottak, s még pedig, a meny nyire eddig földelithető volt, mindenik 4 ágra. Az egyes családok egymás között béke és harc idején a hivatalokat és javakat, valamint mindennemű terheket is a törzsökök szerint osztottak meg. És valószínű, hogy kezdetben a székelyföld területi felosztása is, a törzsökök felosztásán alapult, a mi azonban az idők folytán akkora változáson ment keresztül, hogy a mai felosztást és elnevezéseket sehogys vagyunk képesek azokból kiszármaztatni.

Az egész nemzet élén a főrabonban állt, a ki Budvárában lakott, és a kibén a főpapi, főbírói-és fővezéri méltóság egyesült.

A bírói ügyek elintézését egy három tagból álló testület vezette, a melynek minden egyes tagja egy-egy nagy gyula volt.

Minden egyes törzs élén egy nagy rabonban állt, s ez alatt, mint bíró, egy kis gyula vagy főharkáz működött.

Egy nagy rabonban és kis gyula alatt hat harkáz volt, minden harkáz alatt 5 kis rabonban, s minden kis rabonban alatt egy lovas és egy gyalog százados.

S ha már most a százados szó jelentéséből indulunk ki, úgy találjuk, hogy az összes székely népnél mintegy 36,000 rendes fegyveres volt; de nem kell azt sem feledtünk, hogy harc idején nem csak ezek, hanem a nemzet minden egyes fia fegyvert fogott.

A székely nép ezen röviden vázolt szerkezetét szemügyre véve, minden önámítás nélkül bátran kimondhatjuk, hogy a miveltség egy bizonyos, s az akkori viszonyokhoz mérve elég magas fokán állt. Mert valjon egy ily közigazgatási forma, ily szabad szellemű, humanus alkotmány nem tételezi-e föl szükségképen a miveltség bizonyos fokát. Már az, hogy maga a nemzet kormányozta magát, oly határozottan bizonyít állításunk mellett, hogy azt egyszerű hypothésissel nem lehet lerontani! hisz naponta tapasztaljuk, hogy csak bizonyos miveltségű nemzet képes önkormányzatra.

¹⁾ Szabo Károly tüzetesen vizsgálta ezen krónikát az új Magyar-Múzeum 1854. X. füzetében.

²⁾ Ezen constitutio magyar szövege megvan az „Új Magyar-Múzeum“ 1845. XI. 40. lap.

³⁾ Udvarhely mellett még ma is ezen név alatt ismer a nép egy váromladékot.

⁴⁾ Kállay Értekezése 87. 92. lapján 7 törzset vesz föl Álmos névvel.

S vizsgáljuk meg csak az egykorú államszerkezeteket, vajon egész Európában hol találunk bőlebb, szabadabb és függetlenebb kormányrendszert! Igaz, hogy őseink ekkor még pogányságban élve, a keresztény vallás kiszabta erkölcsi fogalmakkal ösmertetek nem lehettek; de vajon a hajdani Róma, vagy Hellás nem pogány volt-e? és vajon — ennek dacára is — nem a legmiveltőbb vala-e mindkettő a maga korában? És vajon őseink mivelt-ségének nem bizonyosága-e másfelől az is, hogy saját scythá betikkeli írásuk volt? a mint nem csak Kézai, a képes kronika, Thuroczy⁶⁾ és mások is, hanem a legújabb kor történeti vizsgálódásai és fölfedezései is, milyenek pl. a br. Orbán Balázs által fölfedezett templomi föliratok Csikban, világosan bizonyítanak?

Fennebb említők, hogy a székelyek még a honfoglalás előtt csatlakoztak a magyarokhoz, hogy ezek számára a hős Átilla hajdani birodalmát meghódítsák, s hogy ezt keresztülvihessék, vértiket és élteiket is örömmel koczára tévék. Ezen testvéri egyesülésnél fogva egész Szt. István koráig békeességben is éltek egymással. István alatt azonban — a csiki kronika szerint — ősvallásuk mellett ő is kardot rántnak. Jelszavuk, ugy látszik, a nemzeti áldozó pohár volt, a melyet a főrabonban által, a ki a keresztény vallás felé hajlott, kiadatni követték. Ez által a nemzet és főrabonbánya közt meghasonlás történik, a mi rövid időn véres harcra vezet. Ezen küzdelem folytán több rabonban esik áldozatul, míg nem végre Sándor főrabonban, Szt. Istvántól is támogatva, keményebben lép föl. Saját fia is Sándor ellen támadnak; azonban hosszas küzdelem után, Szt. Istvántól mind végig erélyesen pártfogoltatva, a tusa reánévve kedvezően végződik, a miért is ennek emlékére a pohárba ekkor egy keresztet vésnek be.

Sándor ezen győzelme után, közmegegyezésből, Szt. Istvánhoz egy küldöttség megy, hogy a székelyeknek az anyabonhozi viszonyát megalapítsa, szabályozza. S ezen küldöttség fázódásainak eredménye azon, a király és köztük létrejött szerződés, a mely következőleg formulázható:

- 1) A székelység a keresztény vallást beveszi.
- 2) Szt. István a nemzet kormányzatát meg-hagyja; minden tized és adófizetéstől továbbra is menté teszi; kivéve, hogy a király koronázása, házassága és gyermeke születésekor ökö-adót adjanak.
- 3) A hon határait keleten megvédeni tartóznak.
- 4) A király őrizetere pedig esztendőnként (háromszor) felváltandó száz lovast tartóznak a királyi udvarba küldeni.⁷⁾

Ezen szövetség pontjai — a kronika szerint — az első században minden 3 évben megújítottak. A mi kétségkívül azt bizonyítja, hogy a szerződőfelek, vagy legalább is a székelyek, ezen pontokra nagy súlyt fektettek. De bár miként legyen is a dolog, annyit el kell ismernünk, annyi tény, hogy a székelyek adó- és tized-mentessége e korban ered; valamint a még a vegyes házból ki-ralyok alatt is divott azon szokásnak, hogy a király udvarában évenként háromszor föl-váltandó őrizetet küldjenek, itt látjuk legelső nyomát; nem különben az ökö-adónak is.

És továbbá az is tény, hogy már ezen korban a székelyek nemcsak a magyarországi, hanem még az erdélyi magyarokétól is különböző szabálmakat élveztek. A kis Erdélyben már ekkor két állam kezd kifejleni: egyik a magyar, másik a székely szokásokat követve; amaz — a magyarföld — a magyarhoni mintákra szervezve magát, az aristocratiát és jobbagyságot kezdi kifejteni; emitt — a székelyeknél — ellenben ezek közül egyik sem ismeretes, s a katonáskodáson kívül semmi közös teherben részt nem vettek.⁸⁾

S mindamellét is, hogy a főebbi szerződést — mint említők — az első században minden 3 évben megújították, mégis I. Béla alatt, midőn a magyarok 1061-ben ősvallásuk mellett újból fegyvert fognak, a nap és vízimádáshoz ragaszkodó székelyek is részt vesznek a mozgalomban. Béla azonban szerteveri őket, s ősvallásukat nagy részben eltörölve, a rabonbánságot megszünteti. Valószínű, hogy a székelyföld ekkor alakított egy megyévé, s főnöke is ekkor kapta a „székelyek grófja“ címet. S az is szintén bizonyos, hogy a rendek kifejlődése is ezen korból veszi eredetét; mert már Géjza alatt 1096 körül a székelyek közt két rendről van szó, t. i. löfő- és gyalog székelyekről. Mi azonban ekkor még koránt sem lehetett a két rend között valami éles elválasztó határ, mert még Mátyás alatt is, mint később látni fogjuk, az egész rendi megkülönböztetés csak a nagyon mennyiségén alapul.

De bármily csekély volt is a két rend közti különbség, annyi áll, hogy a „minden székely egyenlő“ elnevezést ezutánról már nem monhatjuk, oly joggal el, mint eddig. És bármily fenhangon hirdessék is némely kronikások és történetírók a székelyek közti egyenlőséget és szabadságot, ha elfogulatlanul és őszintén akarunk ítélni, nem tagadjhatjuk el, hogy ezután a székely egyenlőség és

szabadság hovatovább mind szűkebb-szűkebb határok közé szorított; míg végre odajutott, hogy — különösen 1526-on innen, azaz a mohácsi vész után — el lehetett mondani Faschinggal, hogy „a székelyek inkább kérkednek szabadságukkal, mintsem azzal élnek.“ — Igaz ugyan, hogy még a mohácsi vész után is találkozunk fejedelmekkel, a kik a székelyek szabadságát szívükön hordozták; de általánosan még is áll, hogy a későbbi fejedelmek és uralkodók azt inkább igyekeztek csontítani, mint fentartani. És vajmi kevéssé látjuk az illetők által Boeskaei végrendeletének ezen szavait kellő figyelembe venni: „Intjük a nemes országot Erdélyt, mint édes hazánkat, sőt megmaradásának örökségéért az istenre kényszerítjük, az egy dologtól látván mind jelen való, mind következő állapotjukat, a székely nemzetséget a mi fölünk neki adott szabadságban tartásuk meg, és successorunknak is erre legyen főgondja, így mind magának, mind az országának birodalma öröksége lehet.“⁹⁾

De térjünk vissza kronikáinkhoz. Az 1061-beni leveretés után két századon át a székelyek életéből ugy szólva semmi nevezetes adatot sem bírnak felmutatni, egész addig, a midőn V-dik István (1270—1272). Tordamegyéből egy darabot kiszakasztva, azt a kézi székelyeknek adományozza, a kik ide Aranyoszeket alapítják.¹⁰⁾ IV. vagy Kun László ezen atyja által adott földet a székelyek számára, a tatárok és kunok ellen tett szolgálataukért, 1289-ben okmány által biztosítja. III. Endre pedig 1291-ben Aranyoszeket eddig bizonytalan határral megalapítja.¹¹⁾

Még mind eddig a székelyek egy hatalmas testületet képeztek. Az általuk lakott terület nem volt ugy földarabolva, mint napjainkban. Éltek Szt. István óta¹²⁾ az uralkodó által tett ispánok állottak; a kik a mai szász föld nagy része fölött is ispánokdakt. Ezen méltóságot később az erdélyi vajdák is viselték, oly feltételek alatt azonban, hogy a székelyföldön mindig helytartójuknak kellett lenni, maguk nem lakván ott. Aranyoszekre a székelyek csak 1285-ben telepedtek le; Kászon ezen korban még Csikhoz tartozott; önállóságát csak 1462-ben Zsigmond királytól nyeri, s még pedig azért, mert a kászoniak a Moldovában folytatott hadakozás alkalmával magukat vitézségük által nagyon kitüntették. Bardocz és Miklósvárszekek is, mint külön szekek, csak később keletkeztek. Szóval a XV-dik századig — mert a primori-rend, mely az egyenlőséget nagy mértékben megcsonkítja, csak ekkor fejlődött ki — a nép egy erős egészet képezett, s mondhatni, hogy minden tagja egyenlő vala. Mindenki tehetségéhez képest gyalog vagy lovon szolgálta hazáját. (Folytatjuk.)

Követválasztási mozgalmak.

Kolozs, oct. 30.

A követválasztásról ide zárva egy kis cikket küldök becses lapja számára.

A személyes érdekek itt is nem engedtek meg-állapodást, conferentia többszöri felkérésre sem tartott, mivel az elnök, s egy pár ember kinézésével, s vastag önhasznaival nem látszik megegyezőnek.

Vizakna, october 25.

A mai nap választattak meg ezen város által a Kolozsvárra egybehívott országgyűlésre küldendő követeket; a választás a legszebb renddel folyt le, választási jogosult volt 46 magyar, 27 román, 3 német; ezek közül a választásban részt vettek hatvanon. Magyarok, románok és németek egy értelemben működtek. Titkos szavazat által elválasztottak követekül: Timár Károly 56, Szócs Sándor 56 szavazatokkal; a többi szavazatok megosztottak báró Saguna András, Moldován János és Fogarasi P. János között. V—i.

Mikfalva, oct. 29.

— A „Kol. Közöny“ 126 számában Farnos Eleknek Küküllőmegyéből irt tudósítására kötelességemnek tartom megírni, hogy mintán B Sz. Zs. és Sz. L. nem léptek vissza a követjelöltségtől az értekezlet bezárása előtt gr. Bethlen Farkas és többien általa kinyilatkoztatták, hogy mintán az egyetértés létre nem jöhetett, ezennel a Pocsá József lemondása sem fogadtatik el, és követjelölt senki sincsen, hanem a szabad választás értelmében mindenki szabadon fog szavazni meggyőződése szerint. Többek megtalálásából.

Boér Kálmán.

Kül- és belföldi levelezés.

Udvarhelyszék, B...a, oct. 23.

Azt hiszem nem lesz érdektelen, ha a székely nép hangulatját egy pár reflexio közreadásával jellemzem, melyet a nép ajkairól hallottam. Jelen hó első napjaiban Szt. Keresztur szomszéd néhány falvaiban lett járásom, és Sz... helységben néhány napi gazdasági dolgaim elintézése alkalmával örömmel hallám több egyszerű székely polgártól mondani: „Nó most erősen hiszünk a

jeleni terhes rendszer megváltozását — saját szavakkal élve — s nőha teher nélkül ezután sem lehetünk, mégis ha földieink, kik 1861-ben voltak, lesznek tiszték, okunk van hinni: azok vélünk érvény jót, rosztat, a közjó elősegítésére munkálnak, és sem mi, sem királyunk ennek meg nem esaloduk.“ Egy más szomszéd falusi székelytől: „Hála Istennek! mindenfelé jó úszgabona vetések vannak, s oly szép zöldek, hogy lehetlen a világnak is most jóra nem fordulni; hallottam is: ő Felsege a király megismerte embereit, és választást tett a jók és... között, miért Isten éltesse soká és áldja meg szeretett hazánkkal együtt; reméljük a közel jövőben, mennyiben lehet, segítenek égető szüksegeinken s más országos bajainkon; hanem azt meg nem foghatom: a roppant felszedett mindenféle adó mellett az eddigi főbb tiszték — ha igaz, mint hallottam — hogy csinálhattak országos adósságokat? — másoktól ily észrevétel: „Hallottuk, hogy az oláh atyafiak közül vannak, kik nem akarnak vélünk Magyarországhoz csatlakozni; mi ezt nem hiszünk, hisz kiket ismerünk a szomszéd és távolabbi falvakban, azok azt mondják: ök vélünk tartanak, és mint testvérekkel együtt szeretetben élők; mostani terhes állapotuknál jobban kívánnak lenni, de mi is, és pedig együtt egyformán; lehetetlen a világnak rosszabbra változni rájuk vagy réánk nézve, most sem pénzünk, sem gabonánk! — talán, Isten adja, tető ponton áll közös nyomorunk.“ Egy értelmestől: „Hallottam bizonyos politikai hivatalnoktól, hogy ő és hivatalnok társai alkotmányos tisztviselőnek tartják magukat; furcsa alkotmányos tisztviselő az, kit sem a nép választása, sem a minsterfelelősség, hanem egy provisorius rendszer alkotott össze. Egy székely.

Küküllőmegye, oct. 22.

Nyiltsáért nyiltság!

Szilágyi Lajos ur a „K. Közöny“ 122 dik számában — gyönyörű logikával irt — nyilatkozatában, rendes levelezőig ereszkedvén le, alkalmat veszen magának elmondani: hogy

- 1) E megyében párt-surlódás nem létezik.
- 2) Hogy ő követjelölt, és
- 3) Hogyha az ellene irt névtelen levél írói „magokat meg nem neveznek, kényszerítve leend ellenük fordulni (kik ellen?) s töleek kérni, s szerezni is magának elégtételt.“

Ezen hármast nyilatkozatra, rendes levelezőnek, viszont ki kell nyilatkoztatnia:

- 1) Hogy ezen megyében csak is azóta léteznek párt-surlódások, mióta Sz. L. urnak tetszett követjelöltül fellépni. Avagy nem arra mutatnak a már annyiszor említett névtelen levelek? stb.
- 2) Hogy Szilágyi Lajos ur követjelölt, azt már hirlapi nyilatkozatából is tudjuk, kár volt egyuttal programját is nyilvánosság elébe nem adni,* de azon párt, mely Sz. L. urat öhajtaná követjének, két conferentia sem állott elő, mindég csak Sz. L. irtól kellett hallanunk, hogy „visszalépni nem fog.“ Végre

3) Ha a névtelen levelek írásával — mint zavaros értelmű nyilatkozatából sejteni lehet — netalán rendes levelezőt is akarná gyanusítani, arra nézve a becsületesség alátt biztosítatik, hogy gyanuja tökéletesen alaptalan, és hogy még sem tartja levelező akkor bajnak, ha azt mondják, hogy azon levelet „ő irta“, mintha azt mondanák, hogy azon levelet „róla irták.“

Tehát csak tessék „azokhoz fordulni, kik magukat megnevezni nem akarják, s kérjen és szerezzen is magának azoktól elégtételt.“
Mártonffy Ignác.

Hazai intézetek

Említettük volt mikép közreadandjuk azon körlevelet, melyet a buzgóságáról ismeretes helybeli iparos olvasó egylet a czehekhez szétküldött. Most alkalmunk van közreadni azt a mint következők:

Nemes czéh! tiszt. atyánkfiai!
Meggyőződésünk az, hogy bérczes hazánkat egyedül az ipar erős kifejtése teheti boldoggá. Ki ne kívánna közüllük e kedves baza boldoggá, a jólétben gazdaggá tételét. Mi mindnyájan kívánjuk azt, s arra szívesen szenteljük törekvésünket.

Az ipar emelése tekintetéből, régi törekvésünk itt, Kolozsvárt egy országos iparkiallítás tartani. E szándékunkat eddigelé a reá szükseges költség hiánya miatt nem létesíthettük. Most egy alkalom kínálkozik, mindnyájunknak üdvös tervünk kivitelére. Jelesem:

A Kolozsvárt keletkezett „Victoria“ biztosító-társaság, mely működését megkezdvén, leg-erélyesebb terjeszkedéssel és legméltóbb bizodalmat érdemlő eljárással folytatja, Galgóczy Károly urat választotta vezér-igazgatójává, Galgóczy Károly urat, az iparosok lapja egykori szerkesztőjét, alapítóját, Galgóczy Károly urat, a ki báró Eötvös József ö méltóságával az alakítandó magyar országos ipar-egyesület létrehozásának élén áll, a kit mi az iro-

* Szilágyi ur megküldé éppen most hozzánk program-ját, a melyet törvényekkel egészen összhangzóan találunk, csak egyetlen tételeen vagyunk fenakadva, a mi nincs eléggé kifejtve; midán azonban a programot a választók előtt nem nyilvánosította, mint párt-programot pedig nem eléggé alapos és körvonalozott arra, hogy magunknak valljuk, így lapunkban nem adhatjuk ki.
Szerk.

dalom és a közügyek teréről régóta az ipar leg-buzgóbb pártolóján ismerünk; — és nekünk, a kolozsvári iparos olvasó egyletnek, sikerült fentiszelt vezér-igazgató irtól azon kötelezőleg vállalt ígérést kinyerni, hogy mindazon biztosításokért bevett díjakból, melyek a „Victoria“ biztosító társasághoz az iparos czehek vagy egyes iparosok által egyenesen az igazgatósághoz beiktulvén feladatnak, tiz száztól egy iparkiallítás költségeiuck fedezésére fog szentelni és kiszolgáltatni.

Nemes czébtársai, tisztelt atyánkfiai! a tűz ellen biztosítás mai időben már oly nélkülözhetlen hasznos dolognak van elismerve, hogy azt minden rendes ember maga saját érdekében meg szokta tenni, nekünk iparosoknak pedig, kiknek fővagyonunk hajléunkban, aztán iparunkban fekvő ingóságunkban van, mely mind elérhető, elmulasztanunk nem szabad. Biztosítatlanul egy pillanat, mely vagyonunkat lángok martalékává ejti, végkép s örökre tönkre tehet bennünket, míg a csekély biztosítási díjakat apránként fizetve, e határozott akarat és szorgalom által meg lehet győzni, és a szerencsétlenség idején a kártérítés által a tönkre jutástól mentve vagyunk.

Ily körülmények közt nemes czébtársak, kedves atyánkfiai, arra bátorodunk önök felhívni, hogy használják fel a „Victoria“ által mind a szükseges biztosítás eszközésére, mind saját iparos ügyünk fontos előmozdítására kínálkozó alkalmat. Fogjunk kezét: seregejlünk biztosításainkkal közvetlen a „Victoria“, — Erdélyország, részvényekre alakult, első biztosító intézete körül, melynek vezér-igazgatója, s általa az egész társaság iparos ügyeinket oly lelkes buzgósággal barolja fel, és ez által tegyük lehetségessé a Kolozsvárt már a jövő 1866 ik évben tartandó iparkiallítás.

A „Victoria“-val a származó bevétel és a nekünk járandó illetőség iránt a kolozsvári iparos olvasókör e czélra kinevezett bizottmánya fog meg-számolni, mely bizottmányban, ha tetszeni fog, az iparos testület e czélra kiküldött képviselőinek is szívesen részvételét engedjük.

Magát a czél elérését pedig ugy véljük leg-több eredménnyel eszközölhetőnek, ha a nemes czéhek ezen megkeresésünket szívesen fogadván, ezt gyűlés tárgyává teszik, és minden czéhtagot felszólítván, ezen üdvös eszme pártolására, oda utasítanak, hogy tűz ellen biztosításukat azután egyenesen a „Victoria“ nak küldjék be Kolozsvárra, vagy pedig azokat a czéh szedvén össze, egyszerre küldje be, a beiktulésról a kolozsvári iparos olvasó egyesületet is tudósítván.

A biztosítások felvételéhez szükseges nyomtatványokat a „Victoria“ igazgatósága posta útján is szívesen megküldi.

Bátrak leszünk a nemes czéhet ezen reánk nézve fontos ügyről, különösen az iparos kiállítás ügyének előhaladásáról s arra az itt kifejtett biztosításokból bejövő pénzek gyűlekezéséről időnkint tudósítani, bizodalommal kérvén a nemes czéhet s kedves atyánkfiai, hogy ezen ügyben tett intézkedéseikről s annak eredményéről bennünket szintén becses tudósításukkal megörvendeztetni szíveskedjenek.

Ha lelkes erélyességgel egyetértőleg fogjuk a dolgot, a siker nem maradhat el. Jelszavunk: egyedül az ipar erős kifejtése teheti bérczes hazánkat boldoggá; azért az ipar emelésére törekedünk kell!!

Sikert tolmácsoló becses válaszuk szíves elvárása mellett megkülönböztetett tisztelettel öröklünk. Önöknek nemes czéh, czébtársak, kedves atyánkfiai.

Kelt Kolozsvárt, 1865. october 22-kén tartott gyűléstünkben.

Az iparos olvasó egylet.
Krémer Ferenc, Szigethy Dénes, iparos olvasó-egyleti elnök. egyleti jegyző
Tömösvári Miklós, s. k. Tóth Károly, s. k. iparkiallítás bizottmány elnöke. iparkiallítás biz. jegyző.

Különfélék.

* A „Kolozsvári nagy naptár“ részletes tartalmát ajánljuk a hirdetések között olvasóink figyelmébe.

* Művészeink mindig hazafias buzgalommal igyekeztek azon, hogy a nemzetnek egy egy emlékezetes momentumát megörökítve vagy egy hazai intézetet ajándékozzanak meg vele, vagy ha a kiállítás költség tekintetében túlhaladta a művész erejét, vagyonosabb hazánkfiai segítették a művészt. A pesti muzeum számtalan ily emléket őriz könyves és képtárában, csak a mi muzeumunk szegény még, csak a miénk részesül ritkán azon szerencsében, hogy vagy egy buzgó művészünknek eszébe jusson. Mentől ritkább tehát a példa, annál szivesebben üdvözlünk e téren mindenkit. Legközelebről muzeumunk jeles fényképeze Veress Ferenc ur indult előre a jó példával, kit vajha minél többen követnének! Ugyanis azon figyelemre méltó ajánlatot juttatja általunk a közönség elé, hogy ő kész minden díj nélkül a küszöbön álló országgyűlés összes tagjait külön-külön lefényképezni, s azt pompás álbumba gyűjtve, egy diszpédányval muzeumunkat ajándékozni meg, egygyel a szász universitást, a harmadikkal a balázsfalvi püspöki könyvtárt. A kiállítás oly nagy összeget vesz igénybe, hogy Veress Ferencnek ez áldozatát valóban méltányolni lehet. A követ uraknak ezen kívül egy-

⁶⁾ Thuroczy II. cap. XXIV.

⁷⁾ Székely nemz. constitutioja 282.

⁸⁾ Jos. Benkó, Imago Nationis Siculicae II. kiadás. 1837.

⁹⁾ Benkó gyűjteményéből mss.

¹⁰⁾ Az erdélyi okmányt lásd a szék. nem. const. 9—13

¹¹⁾ Fejér cod. dip. VI. 1.

¹²⁾ Fejér és Szék. nemz. const.

¹³⁾ Kállay 110—111.

egy tiszteletpéldánnyal kedveskedik saját arczképkéből. A felszólítás a követ és királyi hivatalos urakhoz a napokban megy szét, s reméljük mindenki kész örömmel fogja támogatni Veress urat ez önzéstelen czéljában, hogy muzeumunk is oly emléket nyerhessen, mely érdekét örökidőkre tartja meg.

* * * Kapcsolatban e birrel megemlítjük, hogy Vastag György festőnk, kit valóban szép alapfestvényeiről jól ismer közönségünk, közelebből haza fog jönni külföldről, s Veress Ferenczel együtt a legújabb módon pompás olajba festett fényképeket fognak előállítani, melyek kétségen kívül a külföld bármely hasonkészményeivel nem csak hogy kiállják a versenyt, de a legtöbbször különösen büszség tekintetében még kiütköznek.

* * * Városunk maoholnap ismét gazdagabb lesz egy közönségi egyetlettel, mely ha kivijva magát, talán a legelső lesz, mely városunk szépítését tüzte ki czéljául. Ez az úgynevezett „Sétatéri-egylet“, mely most van alakulóban s czélul tüzte ki, hogy Kolozsvárnak egyik legnépesebb nyári mulatóhelyén egy csinos kioszkot s tavat állítsanak fel részvények útján. Magára a tervre nézve lesz alkalmunk még részletesebben is hozzá szólnani, annyival is inkább, mert kívánatos lenne, hogy ne elbirtelenkedett terv foganasitassék, melynek czélzserültensége pár év múlva — s így már későn — mondhatatlanul kitűnik. A részvénytársulat kevés tőkével rendelkezik, megfontolva s mindenképpel ugy kell tehát elhelyezni, hogy a társulatra nézve előnyösen jövedelmez, hasznos munkálatait tovább is vihesse városunkban.

* * * A közönségi országgyűlés minden tekintetben nagy lendületet adott a helybeli iparnak. Iparosaink versenyezve állítják elő a szebbnél szebb butor, öltöny, férfi és női kelméket. Kereskedőink válogatott kelméket halmoztak össze különben is elég gazdag raktáraikba. Ez utóbbiak között kétségen kívül legelső helyen áll a Bogdán István nagyszerű divatárú raktára, ki a helybeli piacon leginkább bírja a közönség bizalmát, melyet bátran ki is érdemel, mert boltjában a vásárló ment minden visszaéléstől, előzékeny figyelemben részesül, s aránylag a legjutányosabban kaphatni nála mindent.

* * * Országos vásárunk élénk, legalább népeség tekintetében. Az idegent valóban meglepi azon roppant vetemény-halmaz, mely minden fűtőzűt ellep; de tudni kell, hogy Kolozsvárnak országosan híres piaca van e tekintetben.

— Megjelent s beültetett szerkesztőségünkhez a K. Papp Miklós által szerkesztett „Kolozsvári nagy naptár“ második, az az 1866-ik évi folyamata. Minden habozás nélkül elmondhatjuk, hogy gondosabban s gazdagabb tartalommal szerkesztett naptára a jövő évnél nem lesz ennél. Oly irói erőket látunk benne, kik igazán országos tekinthetők, s mindenik tollából oly kitűnő cikket találunk benne, melyekre örömmel felhívjuk a közönség figyelmét. Tartalma változatos, oly bő, hogy csodálkozik az ember, miként adhatja a kiadó 1 forintot? Képvisele van benne a szépirodalom, történet, statistika, mezői és kerti gazdaság, természettudomány stb. stb. Czímátára hivatalos adatok után van összeállítva, s így a legfontosabb, kaulauza minden közzététel, gyárt, iparost elősorol, ezen kívül pontos vásár kimutatása van. A dolgozó társak nevei közt ottlájuk id. gróf Teleki Domokos, Tisza László, gróf Bánffy Béla, Dózsa Dániel, gr. Eszterházi Kálmán, Sándor József, Torma Károly, Mentovich, Medgyes, Szász Károly, Balázs Sándor, Hajós János, Kriza János, gr. Lázár Kálmán, Izidora, P. Szathmári Károly, Szilágyi Sándor, Vas, Sámi László, br. Orbán Balázs, Gámán Zsigmond, Pataki, Hermann Ottó, Miksa, Losonczy László stb. neveiket. Czímképtül az országosan becsült Dózsa Elek jogtanár kitűnően sikerült körjárzu arczképet hozza, melyhez oly szép életrajzat látunk a naptárban, mely csak kitűnő tollból folyhat. E szép életrajzat lapunk valamelyik közlebbi száma tárczájában mutattványul hozzuk, annyival is inkább, mert a t. jogtanár urnak egy közelebből tartott, de eddig sehol meg nem jelent beszédéből közöl egyes részeket, s benne oly elvek vannak felállítva, melyeket óhajtanók, ha minél szélesebb körben terjednének el.

* * * Figyelmeztetés. 1861-ben megjelent Demjén Lászlónál Kolozsvárt az 1848-iki erdélyi országgyűlésnek jegyző- és irománykönyve. Figyelmeztetjük a közönséget e becses munkára, mely minden könyvtárban kapható 1 forintért.

* * * A „P. N.“ bécsi levelezője ezeket írja: „Császár ö Felségének legmagasabb családijával Buda-Pestre leendő utazásáról itt különféle versiók keringenek, melyek ez utazás valószínűségét helyezik kiállításba, a közellálók azt hiszik, hogy Mátyás palotájában leendő aláírva azon legkegyelmesebb okirat, mely a magyar királyi testőrség újra alakítását megparancsolja.

* * * Kapcsolatban e birrel megemlítjük, hogy ö Felsége számára nyári mulatóhelyül a pompás gödöllői uradalmat és kastélyt szándékoznak megvenni. Egy ágens már meg is tekinté hír szerint közelebből.

* * * Mint a bécsi „Debatte“ írja, az alsó ausztriai helytartóság már közbírré tette az 1866-dik évi unjocsozás foganatbavételét, melyre a martius 12-től april végeig terjedő idő van kitűzve, s mely unjocsozásra az öt első korosztálybeliek u. m. 1845.

44. 43. 42. s 1841-ben született ifjak hivatnak fel. Mint halljuk, az 1866-ik évi unjocsozás alkalmával Magyarországra 25,587 főből álló unjoc kitalítás esik. A legújabbban megjelent biradalmi törvénylap tartalma szerint, a katonakötelezettség alóli váltóságdíj 1866-ra is az egész biradalomra nézve 1000 forintban van megállapítva.

* * * Olaszországban jelenleg 443 követet kell választani, s e 443 állomásra nem kevesebb mint 17,000 jelölt van, kik részint maguk ajánlkozta, részint pedig ajánlatta. (Mi talán még sem tettünk tul az olaszokon.)

— A szemeivel gyöngyölkedő Dahomey király — mint a lapokból olvassuk — rakásra öleti alattvalóit a gonosz szellemek engesztelésére, tisztán meg levén győződve, hogy szemét a dsinek csipkedik, azoknak pedig természetesen csak emberrel lehet kegyökre jutni. Közelebből is 200 lelket küldött át nekik, ezek közül 10-et saját felség kezeivel ölt meg. — Ez aztán a veszedelmes szemfajás.

* * * Éjszaka-Amerika Virginia nevű államának Lynchburg városában Briscoe tábornok oct. 3-kán befogatott, mivel rabizonyult, hogy a főhadiszállás pénztárából 60,000 dollárt elcsent. A lopást idejkorán fedezték fel; a pénz még meg volt — a tábornok zsebében. A tábornok haditörvényszék elé állították. E botránys eset hire az egész unioiban nagy szenzatiót okozott. Szomorú tapasztalat is az, hogy ott a corruptio a magas katonai sphaerákban is jelentkezik.

* * * A Berlinben mult hó 20 án történt szerencsétlenség részleteiről ezeket olvassuk: A Wasserthorstrasse 27-dik számú házat Schulz nevű székesináló vette meg s az udvar jobb oldalán álló melléképületre egy négy emeletes keresztépület rakatott. Ez épületbe oct. 1-én költöztek be a lakók, és pedig laktak benne a tulajdonos Schulz, ki 12 legényrel dolgozott, Hecht asztalosmester 20 legényrel, Willas asztalosmester 16 legényrel, Binger asztalosmester 16 legényrel, Mushake asztalosmester 1 legény- és 1 inással s végül egy nő 11 gyermekkel. A pinzében rézöntő mihely volt, hol 10 rézműves foglalkozott. Pénteken reggel 10 órakor az épület magától összeroskad. A romok közt először is egy asztaloslegény holttestét találták fel, összekulcsolt kezekkel, mintha segélyért könyörögne, míg feje szerte volt zuzva. Fack Tamás asztaloslegény első volt, kit megsebesítve a romok közül kiszabadították, utána megtalálták Goska asztaloslegényt és két halottat, kiknek nevét egyelőre nem sikerült kipuhatolni. — A tűzörség, mely Scabell igazgató vezérlete alatt valódi önfeladással dolgozott, 12 óráig 15 halottat és 10 sebesültet vonszolt ki a romhalmaz alól. Egyszerre jelt ad Scabell igazgató a tűzörség elhagyja a veszélyes helyet s a következő perczen összemlik egy kemény aszuplet többi részeivel együtt. A szerencsétlenség terére a közel fekvő dragonyos kaszárnnyából egy század Zedlitz kapitány alatt azonnal a helyszínére sietett s a sebesülteket részint a Bethania, részint a Charité katolikus kórházba szállította, míg a halottak szekerekre a bonczházba vitettek. Szívszakasztó látvány volt, midőn a Mushake házaspár hét éves leánya, hallván a szerencsétlenséget, a városból a borzasztó jelet szinbélyére épp azon pillanatban érkezett meg, midőn sebesült anyját a romok közül vonszolták elő. A szegény gyermek jajveszékése annál nagyobb volt, miután atyja ifjabb nővére sorsáról semmi bizonyost nem hallhatott. Nemsokára az apát még élve föltalálták s a leány a kórházba kísért a sulyosan sebesült. A tűzőrök a leszakadt gerendákat rudak segélyével iparkodtak elhárítani, hol egy asztaloslegény hulláját pillanták meg, melynek két karja kinn maradt, míg teste a romok alá volt temetve. Minden erőfeszítés hasztalan volt, a holttestet nem sikerült kiszabadítani s az ott maradt egész addig, míg csak a romokat mind el nem takarították. Esti 6 óra felé egy tíz éves leány hulláját találák fel, s néhány pillanat múlva a tűzőrök egy bölcsőre akadtak, melyben egy gyermek feküdt s atyja és anyja után kiabált. A gyermek sértetlenül menekedett meg. 7 óra tájban a tűzőrök egész a pinzégig hatoltak, mely nem szakadt be a reá nehezülő nagy teher alatt, de a bejárás fökéletesen el volt zárva. Az örök újból megfeszíték erejüket s valóban kevés idő alatt sikerült is az élve eltemetett munkásokat kiszabadítani. Ezalatt két rendőr az építész lakására ment és azt elfogta. Azonban mintha e szerencsétlenség nem lett volna elég, a tűzőrök parancsnoka egyszerre jelentést kap, hogy a „Schweizergarten“ nevű mulatóhelyen csaknem ugyanez idő alatt hasonló jelenet fordult elő. A helyiség termének egyik fala ugyanis bedől s az ott levő munkások közül kettőt eltemetett. Négy közműves közül kettő halálosan megsebesült, a másik kettőnek felgyógyulásához azonban még van remény.

Politikai hírek.

Angolország. London, oct. 23. A „Herald“ meg lenne elégedve Russell minister elnöké alatt alakítandó ministerekkel. A „M. Herald“ kiemeli, hogy Russell oly államférfi, a kiröl politikai ellenei is csak tisztelettel szólnak, mivel 50 év óta fontos szerepet visz hazája történelmében. Megtagadni töle a nagy talentumot, annyit tenne, mint azon egész kor-ivadékat kicsinyleni, mely kö-

zött mindig kitűnő állást foglalt. Nehéz lenne a szabadelvűek között oly férfit találni, a ki iránt az ország több bizalommal viseltetnék, mint Russell iránt, vagy a kinek vezérkedését örmestebb látnák a conservativek, mint az övét. Egészben véve öüllhetünk, ha Russell lesz a miniszterelnök, mert ennek folytán meg fog válni olyan tárczától, melynek kezeléséhez legkevesebb hivatással bír. Nagy életkora s mostani összeköttetései elég kezességet nyújthatnak az iránt, hogy az ország institucioit nyirbálni nem kísérelndi meg többé. S meg fogjuk látni, képes-e az előde kezéből kifordult kormánygyeplőt elég erővel kezelni, s azon ellenkező elemeket, melyekből kabinetje fog állni, képes lesz-e sikeresen vezetni.

Francoziaország. Páris, october 25. A „Moniteur“ tegnap egy félhivatalos lapból utányomatta azon hírt, hogy a pápai kormány hadserege létszámát nem csak 8,000 re, hanem 12,000 re akarja fölemelni; ezen hozzáttel: „mely szám a szeptemberi szerződésben biztosítva van.“ A sept. conventio épp ugy nem tud semmit 12,000, mint 8,000 pápai katonáról; csak annyit mond, hogy Olaszország kötelezi magát nem ellenzeni, miszerint a pápai kormány ellássa magát oly hadsereggel, a mely elégséges a szent atya tekintélyét s a csendet benn ugy, mint államai határainál fentartani, azon kikötéssel, hogy ezen harczi erök ne fajúljanak az olasz kormány elleni támadó eszközökké.“ A pápa tehát annyi katonát toborozhat, a mennyit szükségesnek gondol, csak pénzzel gyözze; de az olasz királynak is joga van tiltakozni, mihelyt alaposan attól tarthat, hogy ezen harczi erök az olasz kormány elleni támadó eszközökké fajúljanak.

Az esti „Moniteur“ jelenti: „A pápai kormánytól végbement személyes változtatásokat oda czelőzőknak tekintik, hogy a közigazgatásba nagyobb egység hozassék. A megszállás haladék nélkül megkezdí központosulási mozgalmait; ezzel egyidőben történik a Francoziaországba visszatérő első csapatok elindulása is. A római kormány készületeket tesz a francoziákat a batáron helyettesíteni, s azonfelül érelyesen gondoskodik a hadsereg cadresinek toborzás útján leendő kiegyezéséről.“ Ugy hallani, hogy Rotschild, a mint hírt vette a frankfurti jegyzékeknek, hazafias felindulásból azonnal tökéletesen felbeszakította a Beke osztályfőnökkel folytatott alkudozásokat.

Olaszország. Róma, october 25. A „Nat. Ztg.“ következő érdekes közlést kapta római levelezőjétől f. hó 17-kéről: „Rómában jelenleg a legrendkívülbb esemény Meroe hadügyminister elbocsátása, s e kegyencz rögtön bukása, ki a normalis viszonyok közt emelkedve a vatikánban, öt éven át a pénz-hadügy- és rendörministeri hatalmat kezei közt tudta tartani és hatalmas ellenségek ellen megvédni. A clericális párt küzdelme, melynek feje Antonelli bibornok, a legitimista factióval, melynek vezére Meroe volt, most már el van döntve: ez elbukott, és Antonelli bibornok gyözött. A nemzeti párt, mely programmal azt állította fel, hogy a pápa ne valamely factio, mint a legitimista jezsuita, részére álljon, hanem a kath. egyház zászlaját tartsa, melytől a legitimisták a szabadelví katolikuskokat elzavarták, hatalmába ujolag visszahelyeztetett, s a pápaság a határozó pillanatban ismét elfoglalta a helyes álláspontot.“

Németország. Berlin, oct. 23. A „B. u. H. Ztg.“ hivatalos részről írják: „Austria és Poroszország Frankfurtra intézett sürgönyeik valószággal f. hó 6-ról és 8-ról vannak keitve. Tényleg semmi különbséget se tesz a korábbi vagy későbbi kelet, miután mind a két kormány ugy vala utasítva, hogy azonnal adja át a sürgönyt, a mint meg lesz arról gyöződve, hogy már collegája is megkapta a kellő utasítást. Egyáltalában értéktelen dolog a felett vitakozni, hogy melyik hatalom volt a kezdeményező, s ha Bécsben bizonyos hangyomattal állíjják, hogy onnan tétetett a kezdeményező lépés; ám maradjon ezen versio igaz! Itt legnagyobb fontosságot azon ténynek tulajdonítanak, hogy a két hatalomnak egyetértése mind a szükségesre, mind a rendszabályok modalítására nézve mintegy magától érthetőleg következett be. Ezen föltétlen egyetértés mellett a kérdéses kezdeményezés, de sőt még az egyik vagy másik részen mutatkozott kisebb nagyobb mértékben keményebb hang sem jöhet tekintetbe; meggyezendő még, hogy a sürgönyök „bizalmas“ minőségűek.“ „Elégé különböző a legújabb frankfurti sakkhuzás eredete feletti vitakozás; — mond a „Nat. Ztg.“ — A bécsi biv. lapok berlinekre, a berliniek meg bécsiekre hivatkozva, akarják amoda hártani a kezdeményezés érdemét, a melynek kétértelmőségét egyik részen se tudják egészen elitkolni.“

Lipese, oct. 25. A nemzeti-egylet tagjainak tegnapi ilésében egyhangulag határozatott: „Valamint a nemzeti-egylet porosz tagjaitól várni lehet, hogy kormányukat igyekezni fognak az annexio-politikától az unio politikájára visszavezetni, mi által Poroszország egyedül lehetséges Németország élén: ugy kötelessége, az egylet tagjainak a közép- és kisebb államokból, kormányaitak sürgetni, hogy Poroszország öszinte példáját ez irányban ép oly kézséggel kövessék, mint ezt legutóbb már 1849-ben tették.“ A schleswig-holsteini kérdést illető határozat ép ugy hangzik, mint az ismert berlini határozat.

Hamburg, oct. 25. A „Hamburger Correspondent“ jelenti Schleswigből: Zedlitz báró utasi-

totta a hivatalnokokat, hogy olyan események nében ismétlődése alkalmával mint Eckernfördeben előfordultak, esetleg a katonai hatalom igénybe vételével, mindazok ellen fölléjenek, kik oly czimot, hódolatokat és tiszteletnyilvánításokat tanúsítanak vagy elfogadnak, melyek az ország fejedelmét illetik. A hivatalnokok felszólítottak három nap alatt nyilatkozni, vajjon készek-e ez utasítást teljesíteni, vagy pedig haboznak annak engedelmeskedni.

Berlin, oct. 26. A „Staatsanzeiger“ tegnapi száma az augustenburi hercegnék Schleswigben való legutóbbi időzése alatt történekről így szól: A tett ovatiók elfogadása által a herceg országfejedelmi jeleget bitorolt, mely a hercegségeken jelenleg egyedül jogosított fensőbbsséggel ellentétben van. A schleswig kormányzó ennek folytán az augustenburi herceghez levelet intézett, figyelmeztetvé őt azon következményekre, melyeket rá nézve az ily esetek ismétlésének eredményeznie kellene, Remélhető, hogy a kormányzó közbélyése, mely a király helyeslésevel találkozott, a nem jogosult fensőbbsség bitorlásának hasonló kísérleteit jövőre meg fogja akadályozni. Ha az augustenburi herceg újabban lépne a schleswig területre a király engedélye nélkül, s ez által újabb tüntetésekre adna alkalmat, elfogatása várható.

Ujabb. Páris, oct. 28. Ujabb egyezmény erejénél fogva a francoziák Mexikot 18 hónap alatt ürítendik ki.

Drezda, oct. 28. Mint hallani Szászország az olasz királyságot csak azon esetben szándékozik elismerni, ha a többi vámegeleti kormányok kezdeményezése mellett az Olaszországgal kötendő kereskedelmi szerződés tetleg létesül.

München, oct. 28. A szövetséggyűlés legközelebbi ilésében a bajor kormány egyezsültlen Szászországgal s Hessen nhgsséggel, Holstein szövetségi tartomány-rendeinek egybehívását fogja indítványozni.

Frankfurt, oct. 29. A nemzeti egylet gyűléséhez az egyleti tagok részéről követező indítványok érkeztek.

A) A holsteini kérdésben:
1. Az oldenburgi tagok indítvány: „Jelentse ki a nemzeti egylet, miszerint óhajtanó, hogy Schleswig-Holstein Poroszországgal egyesüljön; mindenekelőtt azonban az ország-képviselertet kell meghallgatni. Ha ennek szavazata a nemzeti érdekekkel ellenteknek, ugy ne vétecsék tekintetbe.

2. A wolfenbütteli tagok indítvány: „Schleswig-Holstein helyreállítása, mint souverain kis állam, nagy kárára válnék Össz-Németországnak; s azért semmikép sem szabad azt előmozdítani. Esetlegesen az augustenburi herceg kármentesítendő lesz.

3. A drezdai tagok indítvány: „A nemzeti egylet kötelessége a hercegségek önhatározati jogát minden törvényes eszközökkel érvényre juttatni. Ez önhatározati jogot csak a schleswig-holsteiniaknak Ösz-Németország irányában kötelességek korlátolhatja.“

B) A német kérdésre vonatkozó indítványok:
1. A wolfenbütteli tagok az egylet eredeti programjának helyreállítását kívánják: „a központi hatalom feltétlenül s minden fentartás nélkül Poroszországra szállítsassék.“ Egyidejűleg német parlament alakítására kell törekedni.

2. Dr. Hoyers (Oldenburg) indítvány: „Az egylet a nemzetiség érdekében szükségesnek tartja, hogy a közép és kis államok összes hadtesteik állandóan a porosz hadseregbe kebeleztessenek.“

3. Welcker (Heidelberg) indítvány: „A nemzeti egylet kötelessége azon veszélyes elvek ellen tiltakozni, melyeket most érvényre juttatni igyekeznek.“

4. Neergard (Kiel) indítvány: „Nem lehet czélja a nemzeti egylet politikájának, hogy a központi kormány jogosítványait, hábár csak ideiglenesen és korlátolt terjedelemben is, Poroszországra szállítsa.“

5. A drezdai tagok indítvány: „Határozza el az egylet, hogy az 1848. jun. 28-i biradalmi törvényhez, s az 1849. mart. 28-i biradalmi alkotmányhoz ragaszkodjék.“

A „Kolozsvári Közlöny“ magán távsürgönye.

Feladatott Brassóban nov. 1-én d. e. 11 óra 55 p.
Megérkezett Kolozsvárra nov. 1-én d. u. 6 óra 50 p.

Országgyűlési követekül választattak Bereczkben: Fejér János és Domokos László; Kézdi-Vásárhelytt: Papp Lajos és Benkő Pál.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

October 31-kén: 5%, Nemzeti kölcsön 100 ft. 69.25.—5% Metalliques 100 ft 65.15.—Bankrészvény 771.—Hitelintézeti részvény 200 forint 160. London 10 ft st. 100 ft 23¹/₄, kr 107.60.—Ezüst 106³/₄. Cs. kir. arany 5.24.—1860. kölcsön 84.65.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 1580. 1865. (328) (1-3)

Árverési hirdetmény.

Krasznamegye telekkönyvi Törvényszéke részéről hóhírre tétetik, miszerint Stern Mórócz körösladányi és Petrichevi Horváth Miklós kolozsvári lakosnak, somályi birtokos Kabos József ellen folyó kétféle végrehajtási ügyekben az alperestől lefoglalt és megbecsült alább elősorolandó javak jöv 1866 évi január 30-án s a következő napokon, s ha ekkor becsáron vagy azon felül el nem kelnek, ugyan- csak 1866-k évi április 3-án és a következő napokon becsáron alól is, mindkét- ízben a megyei telekkönyvi irodában Sz. Somlyón a hivatalos órák alatt megtartan- dó bírói árverésen, még pedig az alábbi külön birtok csoportozatokban a legtöbbet ígérnek el fognak adatni. Bántatpénzül az egyes birtokcsoport üzves becsáranak tíz száztoljára készpénzben előre lesz letendő, a vételár egyharmada a leütéskor, a más- két harmad pedig három - három havi időközökkel befizetendő; a többi árverési feltételek és a becslési jegyzőkönyv a megyei telekhivatalban Sz. Somlyón időközben is megtekinthetők.

Az elárverzendő javak ezek:

I. Somályi birtok.

1-ör.) A somályi 8 tjkvben A I. 1-26 rendsz. alatt felvett nemesi birtok, mely áll a 106. számú lakházból, s gazdasági melléképületekből. 14 hold belsőséggel és 103 holdnyi szántó és kaszáló földekkel együtt becsülve . . . 4336 frt. 50 kr.
2-ör.) Ugyanazon tjkvben felvett A 1-3 rendsz. alatt felvett három darab szőlő 18 6 hold 1040 □ öl területtel, becsülve . . . 883 fra.
3-ör.) A somályi s cheztartozó kémeri- almási stb. dézmas szőlőknek borkilenc- czed szedési joga, a Kabos Józsefet 1/4 részben illető évenkénti jövedelem tökélsítve becsültetett . . . 13269 frt. 16 krra.

A somályi birtokcsoportozat üzves becsérték . . . 18488 frt. 66 kr.

II. Almási birtok.

1-ör.) Az almási 4 tjkvben felvett nemesi birtok mely áll a 3 sz. lakházból, lisztelmalommal, becsülve . . . 9475 frt. 72 kr.

Ehez tartozik:

2-ör.) A határon 4 darabban fekvő együtt 24 holdnyi szántó és kaszálóföld, becsülve . . . 1008 ft.

Özves becsérték

III. Kémeri birtok.

1-ör.) A kémeri 500 tjkvben I. 5 és 6 rsz. alatt felvett 5 hold szőlő borház- zal, 6 h. erdő és 890 □ öl kaszáló részletek, együtt becsülve . . . 1690 frt. 90 kr.

2-ör.) A kémeri 526 tjkvben felvett 6 holdnyi közös erdőnek Kabos Józsefet illető része, becsülve . . . 540 fra

3-ör.) A kémeri 704 tjkvben felvett 19 hold erdőnek ugyancsak Kabos Józse- fet illető része, becsültetett . . . 360 fra

Özves becsár

IV. Ippi birtok.

Az ippi 234 tjkvben felvett 4 hold 490 □ öl erdő, becsültetett 179 frt. 38 kr.

Krasznamegye telek-könyvi Törvényszékének Sz. Somlyón october 16-án tar- tott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(318) (3-10)

Alólrít újból is ajánlja a nagy érdemi közönségnek mindennemű szücs készítményekkel dúsan ellátott

RAKTÁRAT

u. m. férfi városi és utazó Bundáit, Buda és Sebastopol- kát, országgyűlési díszmentéket, melyek elkészítését a leg- rövidebb időre fel is vállalja, kalpagok és többféle formájú és minőségű sapkákat és más czikkeket, továbbá: mindennemű női Bundáit a legjobb izléssel elkészítve mind kelmeire, mind prém és béllésre nézve; különösen figyelembe ajánlja a csak egyedül nálla található amerikai nyest bőreit, melyek minthogy több szin- ben fordulnak elő, mind béllésnek, mind prémnek használhatók, oly könnyű és oly tartósak, hogy a róka-béllést mind könnyűsége, mind tartósságra nézve jóval felülmúlja.

PROHÁZKY JÁNOS, szücs-mester

Kolozsvártt nagy-piacz № 7.

Aranyér.

(104) R. F. DAUBITZ-féle liqueur, (8-*)

gyógyszerész Daubitz R. F.-tól Berlinben.

Hálalrat.

Tekintetes úr! Mintán folyó évi február óta csekély időközökben önnök Daubitz-féle növény-liqueurjét használtam, s rendkívül jó hatását magam megpróbáltam, kötelességemnek tartom, önnök köszönetemet írásban kimon- dani, mivel liqueurje nálam mindent megtett, egészségemet és életbátór- ságomat visszaadta. Rendkívül makacs hámorhoidális bajam, egy- bekötve fő- és hátgerincz fájdalommal, étvágyhiánnyal, általa végképpen megszűnt, míg az előtt, dacára minden szernek és orvoslásnak csak rosszabbult. Hogy növény-liqueurjének nagyobb körben is érdemelt bizodalmat szerezzenek, kérem e fényes eredményt nyilvánosságra juttatni.

Bécs, decemb. 21., 1864.

Fikentscher Anna, pénztárnokné, Leopoldstadt, Antongasse. 7.

Nöm régóta émelységben és rossz létben szenvedett, s különöcön reggel erős nyálfuladása volt, úgy, hogy gyomra már egészen elyengült. Önnök ismert növény-liqueurjéből két palaczk használata után, e betegség már tetemesen enyhült, s remélem, hogy még néhány palaczk használatával nöm egészen helyre lesz állítva. Legfőbb köszönet becses találmányáért.

Gudlacken, aug. 12., 1864.

Stallausz, molnár.

Valódiilag egyedül C. A. Daubitz által kaphatni, Bécs, Herren- gasse 6. s a megbízott raktárakban. Kolozsvártt és Dézsen: Tauffer Jó- zsef, Szászvároson (Broos) Némethy W. uraknál.

Egy palaczk ára 1 ft. o. é.

Altest

(314) (3-6)

Alólrít tisztelettel ajánlja a nagy érd. közönségnek a békövetkező tételre mindennemű

bundákkal és szücs-portékákkal

NAGYBAN ELLÁTOTT

raktárát,

valamint minden SZÜCS-MUNKÁK elkészítését illő árban.

Raktára: bel-magyarutca 440 szám.

Idősb BALÁZS JÓZSEF.

MEGJELENT

Stein Jánosnál s általa minden könyvkereskedésben kapható

KOLOZSVÁRI KÉPES NAGY NAPTÁR.

1866-dik évre

Szerkeszti K. PAPP MIKLÓS.

II-dik ÉVFOLYAM.

Ára e terjedelmes naptárnak csak 1 forint.

Postán megrendelt példányért fuvarlevélre megkivántató bélyeg- és pakolásért még 10 kr melléklendő.

A legkitűnőbb írói erők közreműködése mellett szerkesztett naptárt

legjobban fogja ajánlani maga a tartalom:

I. NAPTÁR RÉSZ. Dózsa Elek életrajza. II. SZÉPIRODALOM ÉS TÖRTÉNELEM: 1. Pál- beli szép Antal (O székely ballada) közli Vas Tamás. 2. Egy év mulva. (Beszély) Balázs Sándor. 3. Édes kedves feleségem! (Költmény) Szász Károly. 4. „Az enyedi nagy romlás” 1704-ben (Törté- neti tanulmány) P. Szathmári Károlytól. 5. Debrec október 25-én 1863. (Költmény) Izidora. 6. Bethlen Gábor és a protestáns szövetség. (Történeti tanulmány) Szilágyi Sándortól. 7. Ember életének szentül való fölhatására intó magyar versek (nyelvtudományi emlékek) Cserey Mihálytól 1709- ből) közli Kriza János. 8. Más szép intések (Cserey 1709) közli Kriza János. 9. Magyarhoni emlékek külföldön. Közli Miksa György. 10. A székelyekhez. (Költmény) Losonczy Lászlótól. 11. Várhegy, a feketegy jobb partján. (utazási leírás) képpel B. Orbán Balásztól. 12. Népdalok. Vas Tamástól. 13. Népdalok. Közli Kriza János. 14. A párizsi nagy oper színház történeti em- lékei. (francziából). 15. A torzképzés. (Költmény) Dózsa Dánieltől. 16. Erdély országos fegyver- a.) Szamosújvár. b.) Nagy Enyed (történeti s statisztikai közlemény) Hajós Jánostól 17. A menyasszony (Költmény) Medgyes Lajostól. 18. Egy rejtélyes gyilkosság. (Elbeszélés) Henri Rivierétől. 19. Ámídot hát?... (Költmény) Hilártól. 20. Hazai képek: a.) A stjokai fűrőd. b.) A sátor. c.) Poduroji. Pataki Ferencztől. 21. Rouget de Lisle és a Marsellaise. (Történeti tanulmány) Papp Mártontól. 22. Poharzás közben (Költmény) Mentovich Ferencztől. 23. Gulyvers 1676 (nyel- vészeti emlékek) A szegény Kevély asszonyokru és udvari pippes leányokat, Torma Károly. 24. Bar- csai (O székely ballada) Közli Vas Tamás. 25. A dévai mezőn a Horákkal történt csatáknak rövid de igaz leírása (történeti czikk). 25. Egy régi ének. Közli Kriza János. 26. Gyász-beszéd (Satyra) Hóry Farkastól. 27. Egy chinai mandái esete! (Humoresk) Jónádtól. 28. Curiosumok régi jó- világból. a.) A római hál Gyaluban, vagy Belvidere. b.) Egy marquer újvi kivánsága 1825-ben!

III. TERMÉSZETTUDOMÁNY. 29. Az ember. Sámi Lászlótól. 30. A brazilai forró növény év s annak aestheticia növényzeti szempontból. Egy erdélyi természet buvártól. 31. A sárlly (Természet tudományi rajz) Gr. Lázár Kálmántól. 32. A Sokról. Gr. Eszterházy Kálmántól. 33. A pók és művészet (képpel) Herman Ottótól.

IV. IPAR ÉS KERESKEDELEM. 34. Forradalmunk egyik utó fájdalma. Gr. Bánffy Bélától. 35. Nemzetgazdaszatunk hátramaradásának némely okai. Sándor Józseftől.

V. MEZEL ÉS KERTI-GAZDASÁG 36. A legelő váltogatáság fontossága hazánkban, idész gr. Teleki Domokostól. 37. Gyakorlati észrevételek az erdő ültetés körül Tisza Lászlótól. 38. A mezzi gazda. 39. Állat növény trágya. A szántás. 40. A szántás ideje. 41. A szántás mennyisége s an- nak száma. 42. A szántás módja. 43. A szántás mélysége s barázdák szélessége. 44. A különböző szántó- eszközök. 45. A különböző vaskékek, s hogyan kell azokkal bálni. 46. A vetőmag megválasztása. 47. A vetés ideje. 48. A magválogatás. 49. A vetés módja. 50. Az alá és fölvetés különbsége. 51. A kapálás. 52. A gabonaneműk érettsége és az aratás ideje. 53. Szénakaszálás. 54. Időváltozati jegyzé- tek kapálás s aratás körül. 55. Kerti gazdaság. 56. Mivelési váltó rendszer. 57. A melegagy vagy lúde. 58. Melegagyak készítése. 59. A káposzta különböző fajai. 60. A jó káposzta mag. 91. Az ille- tetés kezelése. 62. Petrezselem, és zeller. 63. Az uborka. 64. Sárgadinnye. 65. Diszkrétészet. 66. Vi- rágokert. különbség az egyszerű és teljes virágok között. 67. Mi hat a teljesedésre s miképpen lehet azt előmozdítani? 68. Párosítás, fajnevelés, teljesítés és újfajták tekinetéből. 69. Magvetés. 70. Az ültetés. 71. Az egy nyári virág növények sorozata. 72.

VI. STATISZTIKAI ADATOK. 73. Erdély tartomány gyűlési statisztika 1863-1864. Nagy-Szeben- ben. (Közli M. Sándor) a) Teljathalmu királyi biztos. b) A tartomány gyűlés tagjai. c) Magyar tör- vényhatalóságok követei. d) Székely-észek követei. e) Királyföldi törvényhatóságok. f) Egyeseg községek követei. g) A magyar és székely követeik ismételt választása. stb. 74. Végzős statisztikai adatok. Gámán Zsigmondtól. a) Terület. b) Népség. c) Vallás. d) Politikai közigazgatás. e) Rendőrség. f) Közvetlen adók. g) Posták. h) Közigazgatási hivatalok. i) Törvénykezősi hivatalok. j) Pénzügy- miniszterium. k) Kereskedelmi-miniszterium. l) Polgári perek. m) Bűnvádi esetek. n) Hadsereg. o) Tanügy. p) Földmívelés és ipar. q) Bányászat. r) Állambevételek és kiadások. s) Fogyasztási adó. t) Vámok. u) Lotteriák. v) Bányászat. w) Pénzverés. stb.

VII. KÖZTÉRTÉTEINK. 75. Az erdélyi Múzeum. Ismertetni Papp Márton. a) Az ásványtár. b) Az állattani osztály. c) Régiségtár. 76. Biztosító társulatoknál a) az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat. b) az első magyar általános biztosító társulat. c) Victoria biztosító társulat. 77. Az élet biztosításról. 78.

VIII. IRODALMI ÉRTERESÍTŐ. 79. IX. HÁZI TANÁCSADÓ. A kolozsvári levélpostá indulása s érkezése. 80. Celésdébért, s árendát mutató tábla. 81. Kamat számítás. 82. Távírdák. 83. Bélyeg-illetékekéről. 84. Bélyeg-illetékek fokozatok. 85. Vasárok. 86. Tiszti czimtára legújabb adatok szerint. 87. Tartalom. 88. Kolozsvári kalauz. 90) Hirdeték.

Erdély nagyfejedelemség 1848-dik évi országgyűlésének jegyző- és irománykönyve.

Hiteles kiadás. Ára 1 frt.

Erdélyország nagyfejedelemségének

újabb országgyűlési végzései

(Articuli novellares diaetales) 1744-1811

magyarosította s egy vezetékkel s némely külön jegyzetekkel világozította

dálnoki Incze József. Ára 2 frt 50 kr., köve 3 frt.

BENTHAM JERÉMIÁS MUNKÁI.

I-ső kötet. Törvényhozási elvek. Polgári törvénykönyv el- veii. II-dik kötet. Büntető törvénykönyv elvei. Francziából

RÉCSI ÉMIL. Ára 3 frt 60 kr.

ERDÉLYI DIÉTÁK VÉGZÉSEINEK

nyomdokai és a Compilata Constitutio után kelt articulusok kivon- natja. Egybeszedte G. L. 3. kötet. Ára 3 frt.

Das Staats-Recht

des Königreichs Ungarn,

vom Standpunkte der Geschichte und der vom Beginn des Reiches bis zum Jahre 1848 bestandenen

Landes-Verfassung, von D-or Anton v. Virozsil.

I. Band. Complet in 3 Bänden. 7 frt 50 kr.

Legujabb röpirat. POLITICA CONDUCATORILORU

NATIONEI ROMANE

din Transsylvania in ciera din urma cinci ani. Serisa de UNU ROMANU. Ára 25 kr.

Törvénytudományi műszótár,

közrebecsátja a magyar tudós társaság; második bővített kiadás. Ára 2 frt.

Nagy Iván. Magyarország csa- ládai czimerekkel és leszármazási táblákkal. 18 kötet A-V. egy kötet.

Ára 3 frt 40 kr.

Mignet Stuart Mária. Fordította Berzewicz E. Ára 2 frt.

Thaly Kálmán, Battyán János II. Rákóczi F. fejedelem vezérő tá- bornoka. Ára 3 frt 60 kr.

Hackländer F. W. Európai rab- szolga élet. Regény. Fordította Szabó Richárd. 5 kötet. 5 frt.

Meissner A. Schwarzgelb. Történeti korrajz, a mult évtizedből. Hat kötet. Ára 6 frt 80 kr.

Mühlbach L. Négy nap egy színész életéből. (Mademoi- selle Claison). Fordította Kármán. Ára 50 kr.

(321) (2-3)

Egy ház,

három szoba, konyha, kamra, istálló és szinből álló — olcsó áron eladó.

Értekezhetni Dáné Károly urnál Hátzegeu.

(322) (2-3)

Alólrítanak van szerencséje a tisz- telt közönséggel tudatni, hogy a gya- lai uradalom közös fájának el- adását magára vállalta; az idei

Bikfa, mely csak Gyaluig vagyon uszatva, jóságára, valamint olcsósá- gára nézve bátran ajánlható, ára helyt Gyaluban 4 frt 50; felelős- ség mellett Kolozsvára beszá- litva 6 frt 50 kr. ezen kívül helyt Kolozsvártt vagyon nagy mennyiségű

Deszka, száza 25 forint.

Kolozsvártt, 24. october 1865.

TAUFFER FERENCZ.

(315) (4-6)

Eladó biliárd.

Egy használt, de jó BILIÁRD minden hozzá valókkal együtt eladó.

Értekezhetni iránta Széchenyitér 49- dik számú háznál, a timár czéh ház mellett.

(327) (2-3)

Alólrít ajánlja magát sirboltok építésére, sirboltok kifaragására és mindennemű

kőfaragói munkákra, nem különben

kő-képmetszésre.

Elfogad megrendeleseket építészeti tervekre és előrajzokra minden modorban

a legdiszesebb és legcsinosabb alakban;

s a legnagyobb pontosság ígéréte mellett alólrít oda fog törekedni, hogy a n. é. közönség méltánylatát kiérdemelje.

TRADINIK FERENCZ, akademiái képfaragó.

Labása: Tordautza 24 sz. a A „Szarvashoz” czimzett vendéglőben.

(324) (2-3)

Hirdetmény.

Ezenel közhírre tétetik, mikép bold. Sz.-K. Cseh Ferencz urnak hátrahagyott Benedekfalvi, K.-Debrezenci, Kecskésfalvi, Röd és Kelerczei minden javai decem- ber hó 15-én reggeli 10 óraker Bene- dekfalván, általam mint osztoztató bíró ál- tal, önkéntes árverés mellett szabad kéz- ből örök áron el fog adatni. A kellő értesí- tésnek pedig általam itt Szatmár városában 45 sz. a. házamba, addig is a venni akaró- nak megtétethetik.

Kelt Szatmárt, oct. 12-kén, 1865.

GYENE KÁROLY, mint osztoztató meghatalmazott bíró.

(325) (2-4)

Hazonbér.

Mocscsal határos Légen helységben háromszáz holdnyi, belső tágos curialis ve- teményes gytlmölcsös, jó lakház, gazdasági épületek, néhány belső telkek, külső szán- tók, kaszálók és szőlő, öszvitések, tago- sítás küszöbén léve, annak beállítval fen- tebbi árért 4 évekre, a külsők mántul, a belsők jövő 1866-ik év márcziusa 1-jétől cautio köés mellett bébe adó Értekezhet- ni bérmentes levél mellett Légenben lakó tulajdosor Lázár Jánossal.

(294) (5-6)

A sétaterutczában egy szép és legjobb állapotban lévő, 11 szobából álló ház jutányos áron eladó. —

Akár házbér jövedelemre néz- ve, akár bor és ser mérési, akár nagy kiterjedésű ipar és üzleti helyiségre használva igen hasz- nos hely. — Értekezhetni iránta bel- monostorutca 190 számú háznál lakó ifj. SZENKOVICH MÁRTON, alkuszszal.